

S. Sayısı : 211

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 13 Şubat 1946 tarihinde kabul edilen ve üye Devletlerin tasdikına sunulan (Birleşmiş Milletlerin Ayrıcalık ve Muafiyetlerine dair Sözleşme) ye Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin katılması hakkında Kanun tasarısı ve Dışişleri, Millî Savunma, Ticaret, Gümrük ve Tekel, Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (1/268)

T. C.
Başbakanlık
Muamelât Genel Müdürlüğü
Tetkik Müdürüğü
Sayı: 71-788

19 Kasım 1947

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 13 Şubat 1946 tarihinde kabul edilen ve üye Devletlerin tasdikına sunulan «Birleşmiş Milletlerin Ayrıcalık ve Muafiyetlerine dair Sözleşme» ye Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin katılması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 8 . X . 1947 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve ilişiğiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
Hasan Saka

GEREKÇE

Bugün bütün dünya devletleri, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı yararına büyük gayretler sarfetmekte ve bu yeni doğan teşkilâta her türlü başarı imkânlarını sağlayacak kolaylıklar göstermeye çalışmaktadır.

Son siyasi ve askerî olayların bütün dünyaya verdiği dersler göz önünde tutulursa, her türlü iş alanlarında Birleşmiş Milletler Teşkilâtına devletlerce yapılacak yardım ve gösterilecek kolaylıkların lüzumu, kendiliğinden anlaşılır.

Bu teşkilât, ancak üyeleri tarafından hakkında beslenecek iyi niyetler ve sıkı işbirliği sayesinde muvaffak olacaktır.

Bu maksatla teşkilât memurlarının ödevlerini daha iyi şartlar altında görebilmeleri için, kendilerine genel olarak diplomasi memurlarına tanınan ayrıcalık ve muafiyetlerin tanınması çarelerinin araştırılması Genel Kurulca karar altına alınmış ve Genel Kurul 13 Şubat 1946 tarihinde yaptığı toplantıda teşkilâta üye bütün devletlerin tasdikına sunulmak üzere «Birleşmiş Milletlerin Ayrıcalık ve Muafiyetlerine dair Sözleşme» yi oybirliği ile kabul etmiştir. Bu Sözleşmeyi prensip itibariyle Genel Kuruldaki murahhas heyetimiz de kabul etmiştir.

Bahis konusu Sözleşme, vergi mükellefiyetleri bakımından Maliye pasaport ve vize bakımlarından İçişleri, askerlik hizmetinden muafiyet bakımından Millî Savunma Bakanlıklarını yakından ilgilendirdiği cihetle, Dışişleri Bakanlığı ile bu Bakanlıklar arasında danışılmıştır. İlgili Bakanlıklarca yapılan inceleme sonunda Sözleşmeye katılmamız takdirinde kanun tasarısının 2'nci mad-

desinde A, B, C, Ç, D fıkraları olarak gösterilen ihtirazi kayıtların aykırılık dolayısıyla kanunlarımıza göre dermeyer edilmesi lüzumlu görülmüştür.

Sözleşmenin diğer hükümleri kanuni mevzuatımıza uygun düşmektedir. Bu itibarla, ihtirazi kayıtların katılmamızın tebliği sırasında dermeyer edilmesi şartıyla, Sözleşmenin onanması uygun olacaktır.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Dışişleri Komisyonu

Esas No. 1/268

Karar No. 10

13 . I . 1948

Yüksek Başkanlığa

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 13 . II . 1946 tarihinde kabul edilen ve Üye Devletlerin onanmasına sunulan «Birleşmiş Milletlerin Ayrıcalık ve Muafiyetlerine dair Sözleşme» ye Hükümetimizin de katılması hakkındaki Kanun tasarısı Dışişleri Bakanının da hazır bulunduğu bir toplantıda Komisyonumuzca incelendi:

Bu Sözleşmeye Cumhuriyet Hükümetinin, kanunun 2 nci maddesinde zikredilen ihtirazi kayıtlarla katılması, Devletin hükümlerlik haklarının korunması bakımından ve her Devletin kendi uyrukları üzerindeki haklarının mahfuz tutulması yönünden uygun görüldüğünden Kanun tasarısı Komisyonumuzca kabul edildi.

Havalesi gereğince Millî Savunma Komisyo-

nuna verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dışişleri Komisyonu Başkanı

Bilecik

M. Ş. Esendal

Kâtip

Gaziantep

Dr. A. Melek

Çoruh

A. Us

İmzada bulunmadı

Kütahya

A. Gündüz

Samsun

C. Bülsel

Bolu

H. C. Çambel

Burdur

F. Altay

İzmir

H. A. Yücel

Manisa

A. R. Artunkal

Sinob

Y. K. Tengirsenk

Sözcü

Kocaeli

N. Erim

Burdur

F. Altay

İzmir

H. A. Yücel

Manisa

A. R. Artunkal

Sinob

Y. K. Tengirsenk

Millî Savunma Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Millî Savunma Komisyonu

Esas No. 1/268

Karar No. 10

4 . II . 1948

Yüksek Başkanlığa

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 13 . Şubat 1946 tarihinde kabul edilen ve Üye Devletlerinin onanmasına sunulan «Birleşmiş Milletlerin ayrıcalık ve muafiyetlerine dair sözleşme» ye Hükümetimizin katılması hakkındaki kanun tasarısı Millî Savunma Bakanı ve Dışişleri Müfessili başkanlığında 2 . II . 1948 günü yapılan toplantıda incelendi.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca kabul

edilen kanun (Birleşmiş Milletler ayrıcalık ve muafiyetlerine dair Sözleşme) nin ikinci maddesi üzerinde tartışmalar yapılmış ve ikinci maddeye (1111 sayılı ve Askerlik Kanunundaki usullere) kelime ve cümlelerin ilavesiyle maddenin aşağıdaki şekilde düzeltilmesi suretiyle tasarı kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Ticaret Komisyonuna ve

rilme üzere, Yüksek Başkanlığa sunulur.
Millî Savunma Kom.

Başkanı
Kastamonu
Korgl. A. Alptöğün

Kâtin
Van
R. Oktar

Balikesir
Orgl. İ. Çalsızlar

Çankırı
Gl. Z. Soudemir

Sözcü
Hatay
Gl. E. Durukan

Ankara
Gl. N. Tanrı

Çankırı
Dr. A. Arslan

Erzincan
Z. Ağa

Erzincan
B. K. Çağlar
Erzurum
Gl. V. Kocajiney
Gümüşane
S. Erdoğan
Kars
H. Tuğaç
Karklarelî
Korgl. K. Doğan
Konya
Dr. H. Alatas
Muğla
N. Özşan

Erzurum
E. S. Akal
Gaziantep
Gl. A. Altın
İstanbul
Dr. M. K. Öke
Kayseri
Gl. S. Avın
Kocaeli
Amiral S. Okan
Mardin
Gl. K. Sevüktekin
Sevhan
S. Tekelioğlu

Ticaret Komisyonu Raporu

T. B. M. M.
Ticaret Komisyonu
Enc. No. 1/268
Karar. No. 24

10. V. 1948

Yüksek Başkanlığa

Dışişleri Bakanlığınca tarafından tanzim edilerek Bakanlar Kurulunun 8. X. 1947 tarihli kararıyla Yüksek Meclise sunulan ve incelenmesi Komisyonumuza da havale buyurulmuş olan «Birleşmiş Milletlerin Aynasılık ve Muafiyetlerine dair Sözleşme» nin tasdikı hakkındaki tasarı, Dışişleri temsilcisi hazır bulunduğu halde okunup incelendi.

Birleşmiş Milletler Asamblesi tarafından 13 Şubat 1946 tarihinde kabul edildiği anlaşılan sözleşme :

Dışişleri Bakanlığınca tarafından ibraz olunan orijinal metnine nazaran «Convention sur les privilèges et immunités des nations unies» başlığını taşıyan bu Sözleşme, her biri mütamadit bölümlere ayrılmış 8 maddede ile bir son maddesi ihtiva etmekte ve bu sonuncu maddesinin 32 nci bölümünde, bu Sözleşmenin üye memleket tarafından katılığını müsbet vesikayın Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine tevdi tarihinden itibaren hakkında yürürlüğe gireceği tasarih edilmektedir. Dışişleri temsilcisinden alınan bilgiye göre şimdiye kadar aşağıda adları yazılı memleketler bu sözleşmeyi kabul ettiklerini bildirmişlerdir : İzlanda, Panama, Lübnan,

Dominiken, Kanada, Nigaragva, Polonya, Yunanistan, Yeni Zelanda, Honduras, İran, İngiltere, Birleşik Amerika, Habesistan, Salvadör, İsviçre, Afganistan, Fransa.

Birleşmiş Milletlerin sayısı 55 si bulduğuna göre mühim bir kısmı kabul etmiş ve haklarında bu sözleşme yürürlüğe geçmiş demektir. Bir memleketlerin katılma şekli ve şartları hakkında etraflı bilgi edinilememiş ve sadece Kanada'da yayınlanan kanunun aşağıdaki şekilde olduğu görülmüştür :

«Birleşmiş Milletlere ve buna bağlı Milletler arası teşekküllere ait dokunulmazlık (immunité) ve imtiyazlar (privilège) hakkında kanun»

Kısaltılmış unvan

1. Bu kanun kısaca : Birleşmiş Milletler dokunulmazlığı ve imtiyazları hakkında kanun, şeklinde adlandırılabilir.

Gubernörlükçe konvansiyona katılma

2. Gubernörlük «Bu kanunda konvansiyon diye zikr edilen» Birleşmiş Milletler imtiyazları ve dokunulmazlıklar hakkındaki metni ilah konvansiyona, bu hususta yayınlanacak her hangi kanunla tesis olunmuş bir yerli meclisi,

Kanada'da ikamet eden veya âdiyen ikametgâhı Kanada'da bulunan Kanada vatandaşının maaş ve zamlarına uygulanmamak kaydıyla katılmaya, gerek bu maksatla gerek Konvansiyon gereğince Kanada'ya müteveccih vecibelerin ifası için lüzumlu kararları almaya yetkilidir.

Teşekküller

3. Bu madde bakımından «Teşekkül» tâbiri, Kanada'nın katıldığı bütün hususi ve Birleşmiş Milletler Şartının 63 nci maddesine tevfiikan, Birleşmiş Milletler teşkilâtına bağlı kuruluşları ifade eder.

2. Bu maddenin 3 nci paragrafındaki kayıpla ve Kararname ile Güvernörlük:

a) Bir teşekkülü, müesses bir tüzel kişilik hukuki ehliyetinden,

b) Bir teşekkülü, kararname ile tesbit edilmiş hatlar dâhilinde, Birleşmiş Milletlerin, Konvansiyonun I ve III güncü maddelerinde belirtilmiş dokunulmazlık ve imtiyazlarından,

c) Teşekkülde üye devlet ve Hükümet temsilcilerini, kararnamede yazılı hadler dâhilinde Konvansiyonun IV nci maddesinde üye temsilcileri için dokunulmazlık ve imtiyazlardan,

d) Güvernörlükçe teşekkül memurlarını kararnamede tayin olunmuş hudutlar dâhilinde Birleşmiş Milletler memurları için, Konvansiyonun VII nci maddesiyle kabul olunmuş dokunulmazlık ve imtiyazlardan müstefit edebilir.

3. Bu maddenin 2 nci paragrafı uyarınca neşrolunmuş bir kararnamenin hiçbir hükmü, Kanada'da ikamet eden veya âdiyen ikametgâhı Kanada'da olan hiçbir Kanada vatandaşını, Kanada'da bir kanunun tâbi tuttuğu vergi ve mükellefiyetler dışında bırakamaz.

4. 1. Bu kanun uyarınca alınacak karar, ancak, Kanada Gazetesi ile neşrinden sonra yürürlüğe girer.

2. Bu kanun gereğince alınmış her kararın Parlâmenteye, alındığı tarihten itibaren 15 gün içinde toplantı halinde değilse, açılışını takip eden ilk 15 gün içinde sunulması mecburidir.»

Saylavlar Meclisince 1 Temmuz 1947 tarihinde kabul edildiği anlaşılan bu kanunun gerekçe kısmında Birleşmiş Milletler şartının 104 ve 105 nci maddelerinden bahsedildikten sonra, 13 Şubat 1946 tarihli Genel Assamblenin aynı zamanda «Birleşmiş Milletlerin Dokunulmazlık ve imtiyazları, kaidei umumiye olarak, muhtelif

spécialisée, teşekküllerin hudutları içinde faydalanacakları âzâmler halinde» deriş ettiği de ilâve olunmaktadır.

Sözleşme veya Konvansiyonun nihai maddesinin 34 işaretli fıkrasında, her hangi üye memleketin bu Konvansiyona katıldığı genel sekreterliğe bildirmeden önce, o memleket mevzuatı dâhilinde imkânının ihzârı gerekeceğini belirten sarahat vardır.

Konvansiyon metninin esasları :

Birleşmiş Milletler mevzuatına göre bu çeşit siyasi vesikalar üç lisan esası üzerinden tanzim edilmekte ve metin itibarıyla bu lisânlardan her hangi biri esas alınabildiğine göre, biz de kanuna Fransızca veya İngilizce metninin esas alınması gerekmekte olan Konvansiyon, bir préambule, ile mütaaddit bölümlere (section) ayrılmış 8 madde ve bir nihai maddeden mürekkeptir.

Préambülde şöyle denilmektedir :

«Birleşmiş Milletler Şartının 104 nci maddesinde, bu teşkilâtın, üye memleketlerden her biri dâhilinde, vazifesini ifa ve gayelerine ulaşmak için lüzumlu adli ehliyetten müstefit olacağı musarrah bulunmasına ve Birleşmiş Milletler Şartının 105 nci maddesinde bu teşkilâtın, üye memleketlerden herbirinin hudutları dâhilinde, gayelerine varmaları için lüzumlu dokunulmazlık ve imtiyazlardan istifade edeceği ve üye memleketler temsilcileri ve bu teşkilât memurlarının da vazifelerini tamamen müstakil olarak ve teşkilâta bağlı surette ifa edilebilmeleri için zaruri dokunulmazlık ve imtiyazlara da malik olacakları yazılı bulunmasını nazara alarak,

Genel Asamble 13 Şubat 1946 tarihli toplantısında aşağıdaki konvansiyonu kabul etmiş ve Birleşmiş Milletlerin katılması için, herbirine arza karar vermiştir»

Birinci madde, Birleşmiş Milletler teşkilâtının haiz olacağı tüzel kişilik, İkinci madde bu teşkilâtın mal, para ve alacakları hakkındadır. Üçüncü madde posta ve muhaberatı, dördüncü madde üye memleketler temsilcilerinin haiz olacakları dokunulmazlık ve imtiyazlar, 5 nci maddesi bu teşkilât memurlarının haiz olacakları masuniyet ve imtiyazlar, 6 nci maddesi eksper ve heyetlerine ait aynı mahiyette haklar, 7 nci maddesi Birleşmiş Milletlerin verebileceği laissez - passer'ler, 8 nci maddesi, teşkilâtın bir

tarafı teşkil ettiği ihtilâfların hal şekilleri ve nihayet madde tasdik ve saireye ait müteferrik ve nihai ahkâmı ihtiva etmektedir.

Bu maddelerin ihtiva ettiği hükümlerle :

Birleşmiş Milletler teşkilâtı tıpkı bir müstaktil devlet gibi kendisi ve teşkilâtı ve memurları için; büro, gayrimenkul ve malları için, bugünkü Devletler hukuku ve diploması teamlününün sadece sefarethanelere ve sefirlerin şahıslarına munhasır Exterritorialité - Harici ez memleket telâkki edilmek hukuku, immunité diplomatique - Diplomatik masuriyet, privilèges diplomatiques - Diplomatik imtiyazları almakla kalmıyor, birçok hallerde bunları daha genişletiyor.

Bununla beraber, Birleşmiş Milletler Şartının preambülde de zikrolunan ve tarafımızdan bu şartla birlikte kabul edilmiş bulunan 104 ve 105 nci maddeleri icapları ve bu teşkilât gaye ve vazifelerinin ehemmiyet ve hususiyetleri nazara alınarak tasarı heyeti umumiyesiyle şayanı tezekkür görülmüş ve maddelere geçilmeden evvel aşağıdaki prensip meseleleri etrafında geniş konuşmalar yapılmıştır :

a) Doğrudan doğruya ve mutlak olarak tasdik şekli.

b) Hükümete gereğinde bu teşkilât genel sekreterliğiyle «Anlaşma» yapıp tatbik etmek ve yürürlüğe gireceği tarihten itibaren 3 ay içinde Meclisin tasdikına arz etmek salâhiyeti vermek,

c) Hükümet tasarısındaki şekli kabul etmek.

Dışişleri ve Milli Savunma Komisyonlarının bu tasarıya ait rapor ve değistirmeleri de okunduktan sonra, çoğunlukla son şeklin esas alınmasına karar verilerek, Hükümet tasarısına ve maddelerine geçilmiştir.

A) Kanunun unvanı

Tasarıdaki unvan hem uzun hem de tâbirler bakımından hatalı görülerek şu şekilde değistirilmesinde oybirliğine varılmıştır :

«Birleşmiş Milletler Ayrıcalık ve dokunulmazlıklarını uyuşmasına katılma hakkında kanun»

Burada ayrıcalık, imtiyaz - privilèges ve dokunulmazlık, masuniyet - immunités karşılığı olarak alınmış bulunmaktadır.

Madde 1 : Bu maddede immunité karşılığı kullanıldığı görülen « muafiyet », convention

karşılığı kullanıldığı görülen « Sözleşme » tâbirleri birincisi, exemption, ikincisi « mukavele » karşılığı olduğundan yerinde görülmemiş ve entente karşılığı anlaşma, Accord karşılığı anlaşma, Traité karşılığı Muahede tâbirleri istilah olarak yerleştigiğine göre Convention mukabilinde de mânasına tamamen tevafuk eden Uyuşma denmesi veya konvansiyon kelimesinin aynen alınması konusu üzerinde geçen konuşmalar sonunda bu son teklif kabul olunarak maddeye aşağıdaki şekil verilmiştir :

« Madde 1. — Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 15 Şubat 1946 tarihinde kabul edilen « Birleşmiş Milletler ayrıcalık ve dokunulmazlıkları » hakkındaki metni bu kanuna bağı uyuşmaya, bu kanunun ikinci maddesinde yazılı kayıtlarla katılınması onanmıştır ».

Madde 2 : A) Milli Savunma Komisyonunun metni aynen kabul olunmuştur.

B) Hükümetin teklif ettiği metin aynen kabul olunmuştur.

C) Hükümetin teklif ettiği metin aynen kabul olunmuştur.

Ç) Bu fıkra aşağıdaki şekilde değistirilmiştir :

« Birleşmiş Milletlerin Türkiye dâhilinde arazi ve gayrimenkul mubayaaları, yabancılar hakkındaki mubayaa şartlarına tâbi olduğu gibi, satın alacağı her türlü mallardan, yurt dışına çıkarılmayıp Türkiye'de istimal ve istihlâk edilenler de İstihlâk ve Muamele veya bu nevi mallar üzerine mevzu vergi kanunları hükümlerine tâbidir. ».

D) Bu fıkra aşağıdaki şekilde kabul edilmiştir :

« Birleşmiş Milletler Teşkilâtınca Türkiye dâhilinde görevlendirilecek Türk vatandaşı memurlar, şahsan verecekleri bordrolar üzerinden benzerlerinin tâbi tutulduğu vergilere tâbi tutulur. »

E) Yeni fıkra olarak aşağıdaki hüküm ilâve edilmiştir :

« Türkiye'de kurulacak Birleşmiş Milletlere bağı Milletlerarası teşekküllere, temsilei ve memurlarına, Bakanlar Kurulu kararı ile bu kanun hükümleri kısmen veya tamamen tatbik olunabilir. Bu takdirde verilecek kararın yayın tarihinden itibaren üç ay içinde Büyük Millet Meclisinin tasdikına arzı mecburidir. »

Son fıkrası : Bu maddenin « Sözleşmenin .....
nei maddesi ... ilâh » kelimeleriyle başlayan son
fıkrası kaldırılmıştır.

Maddede 3 : Hükümetin teklifi aynen kabul
edilmiştir.

Maddede 4 : Hükümetin teklifi aynen kabul
edilmiştir.

Havale sırasına nazaran Gümrük ve Tekel
Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Baş-
kanlığa sunulur.

Başkan	Raportör	Kâtip
Ankara	Manisa	Niğde
A. Gubakcu	F. Karadoğru	H. Ulasoy

Gaziantep	Trabzon	Trabzon
C. Alepli	A. R. Işıl	M. Yarımbıyık
Kars		Van
A. Sürmen		M. Koçak

Afyon K.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca tas-
dika sunulan « Birleşmiş Milletlerin Ayrıcalık
ve Muafiyetlerine dair Sözleşme » ye katılmak
hakkındaki Kanun tasarılarının 2 nei maddesi-
nin (A) fıkrasına (Teşkilâtında) kelimesinden
sonra « ki kadroya göre » kelimelerinin ilâve-
sini teklif ediyorum.

Saygılarımla.

Sahin Lâcin.

Gümrük ve Tekel Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Gümrük ve Tekel Komisyonu

Esas No. 1/268

Karar No. 9

20 . V . 1948

Yüksek Başkanlığa

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 13 . II .
1946 tarihinde kabul edilen ve Üye Devletlerin
onayına sunulan « Birleşmiş Milletler Ayrı-
calık ve Muafiyetlerine dair Sözleşme » ye, Hükü-
metimizin de katılımı hakkındaki Kanun tasarı-
sını Maliye, Dışişleri, Millî Savunma, Ticaret,
Gümrük ve Tekel Bakanlıkları temsilcileri hazır
bulunduğu halde 14 . V . 1948 günü Komisyonun-
muzca incelendi :

Tasarının birinci maddesinde « Sözleşme » nin
Fransız'ca metnindeki « Immunité » karşılığı ola-
rak kullanılan « Muafiyet » yerine « Dokunul-
mazlık » ve « Convention » karşılığı olarak kulla-
nılan « Sözleşme » yerine « Uyum » denmesi, Ti-
icaret Komisyonumuzca, Dışişleri Temsilcisi de ha-
zır bulunduğu halde, konuşulup tasvip edilmesi,
Komisyonumuzca da uygun görülmüştür.

Yalnız kanun metnilerindeki bu gibi te-
rimlerin değiştirilmesinde, gerek diğer kanun-
larda aynı mânada kullanılan terimlerle bir
ayrılık meydana gelmemesi, gerek bu terimler
karşılığı konarak tamim edilmiş kelimelerden
ayrı düşmemesi için, Birleşmiş Milletler ge-
nel kurulları tarafından 13 . II . 1946 tarihinde

kabul edilen ve aslı İngiliz'ce, Fransız'ca ve
 Rus'ca olarak tanzim edilen metnin, bu tâbir-
 ler için sabit ve sahih bir mehzaz teşkil edecek
 resmî bir tercümesinin yaptırılarak tasarıya ek-
 lenmesi temenniye değer bulunmuştur.

Tasarının birinci maddesi Hükümetin teklifi
vechile aynen kabul edilmiştir.

Tasarının ikinci maddesinin (A) fıkrasında,
Millî Savunma Komisyonunun metni aynen kabul
edilmiştir.

(B) fıkrası, Hükümetin teklifi vechile aynen
 kabul edilmiştir.

(C) fıkrası da, Hükümetin teklifi vechile ay-
nen kabul edilmiştir.

(C) fıkrası, Ticaret Komisyonunun değiştir-
diği şekilde kabul edilmiştir.

(D) fıkrasına gelince : Ticaret Komisyonunun
değiştirdiği metinde :

« Birleşmiş Milletler Teşkilâtında Türkiye dahi-
linde görevlendirilecek Türk Vatandaşı memurlar
 şahsan verecekleri bordrolar üzerinden benzerle-
 rinin tâbi tutulduğu vergilere tâbi tutulur. »

Cümlesi, her ne kadar maksada muvafıkta da,
 kanun metninin sabit kalması ve ileride vergi se-

killerinin değişebilmesi bakımından «Samsun ve
recekleri bordrolar üzerinden» cümlesi çıkarıla-
rak metne daha sâbit ve umumi bir ifade tarzı
verilmesi uygun görülmüş ve «benzerlerinin» tâ-
biri müphem bulunarak bu fıkra aşağıdaki şekle
sokulmuştur.

«Birleşmiş Milletler Teşkilâtınca Türkiye dâhi-
linde görevlendirilecek Türk Vatandaşları memur-
lar, vatandaşların tâbi tutulduğu vergilere tâbi
tutulur.»

Bu maddenin: «Sözleşmenin 3'ncü maddesi
gereğince... Hâ» diye başlayan son fıkrasının kul-
dırılması muvafık görülmüştür.

3 ncü ve 4 ncü maddeler Hükümetin tekerrü
veçhile aynen kabul edilmiştir.

Havale sırasına göre Maliye Komisyonuna
verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.
Gümrük ve Tekel Kom.

Başkanı

Mardin

Gl. S. Düzgören

Sözcü

Zonguldak

O. S. Orhon

Kâtip

Malatya

O. Taner

Çanakkale

H. Bingül

İmzada bulunamadı

İçel

H. Aslan

İmzada bulunamadı

Kastamonu

F. Mağara

İmzada bulunamadı

Konya

H. Ulaşan

Samsun

M. Köprülü

Trabzon

D. Eyiboğlu

İmzada bulunamadı

Yozgad

C. Arat

Bitlis

A. Özdemir

Hatay

S. B. Utuç

İçel

S. İnankur

Karsehir

N. Erdem

Samsun

H. Berk

İmzada bulunamadı

Tokad

F. Eken

Urfa

O. Ağan

Maliye Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 1/268

Karar No. 11

14. XII. 1948

Yüksek Başkanlığa

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanıp Bakanlar
Kurulunun 8. X. 1947 tarihli toplantısında
Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan « Birleşmiş
Milletlerin ayrıcalık ve dokunmazlıklarına dair
13. II. 1946 tarihli sözleşmeye » Türkiye Cum-
huriyeti Hükümetinin katılması hakkındaki ka-
nun tasarısı Komisyonumuza havale olunmakla
Dışişleri Bakanlığı temsilcilerinin huzuriyle oku-
nup incelendi.

Birleşmiş Milletler ayrıcalık ve dokunmazlık-
ları hakkındaki sözleşmeye, ikinci maddedeki
ihtirazi kayıtlarla, Türkiye Cumhuriyeti Hükü-
metine katılması hakkındaki tasarı Komisyonu-
muza da uygun görülmüş ve Gümrük ve Tekel

Komisyonunca hazırlanmış olan metin aynen ka-
bul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna veril-
mek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Kom. Başk.

Gümüşane

H. F. Ataç

Balıkesir

H. Şeremetli

Malatya

E. Doğan

Sözcü

Samsun

R. Işıtan

İstanbul

S. Adato

Malatya

Dr. H. Fırat

Tokad

C. Kovalı

Kâtip

Kastamonu

A. Toközlü

Kastamonu

H. Çelen

Malatya

M. N. Zabcı

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/268
Karar No. 86

7 . III . 1950

Yüksek Başkanlığa

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 13 Şubat 1946 tarihinde kabul edilen ve üye Devletlerin tasdikına sunulan (Birleşmiş Milletlerin ayrıcalık ve muafiyetlerine dair Sözleşme) ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin katılması hakkında olup Başbakanlığın 19 . X . 1947 tarihli ve 71/788 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan Kanun tasarısı Dışişleri, Millî Savunma, Ticaret, Gümrük ve Tekel ve Maliye komisyonları raporlarıyla birlikte komisyonumuza verilmekle Dışişleri, Gümrük ve Tekel ve Maliye Bakanlıklarının yetkili temsilcileri hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

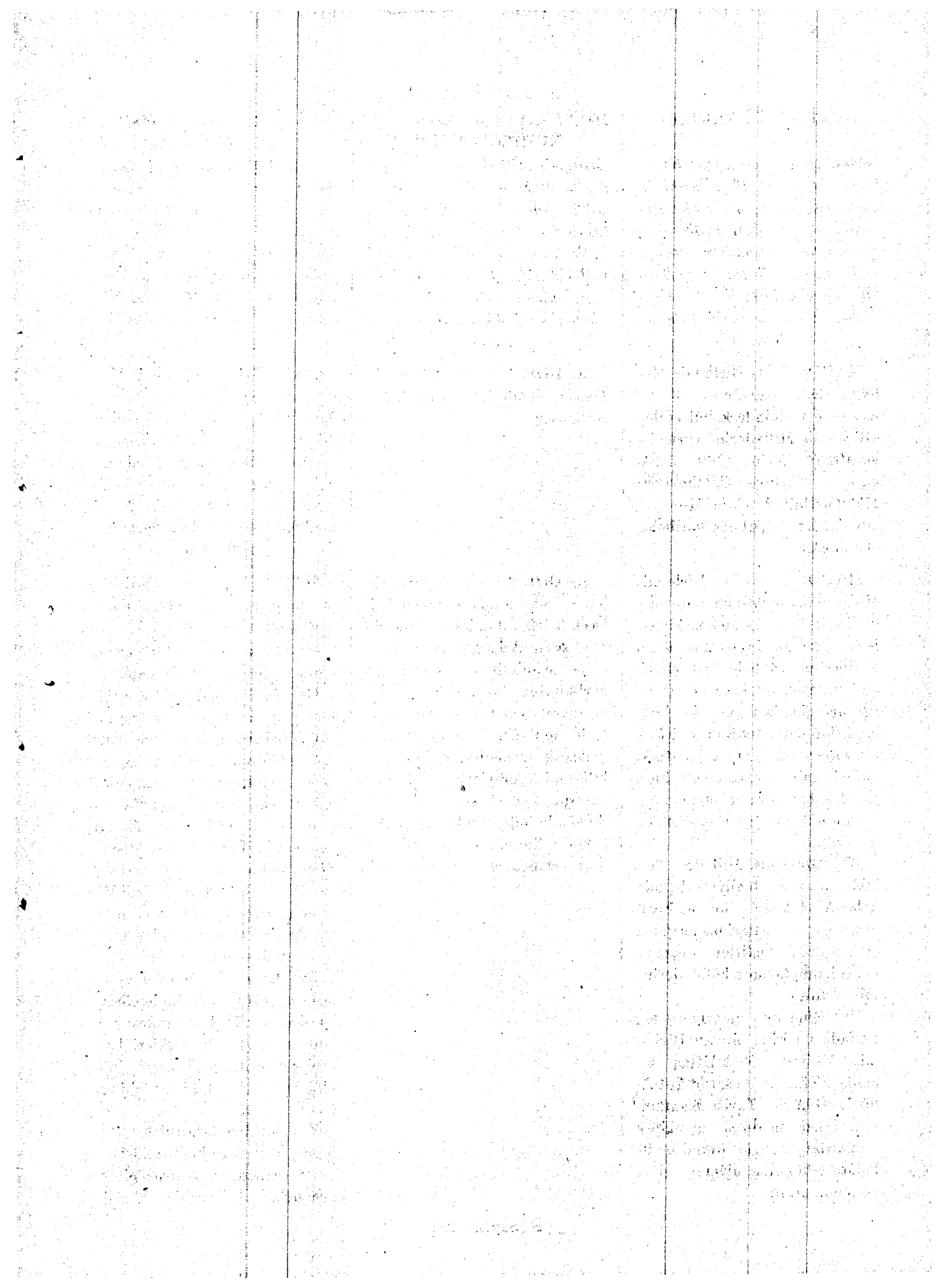
Komisyonumuz adı geçen sözleşmeye Hükümetimizin de katılmasını sağlayan tasarıyı esas itibariyle yerinde görmüş ve Gümrük ve Tekel Komisyonu metnini görüşmelere esas tutmuştur.

Tasarının birinci maddesi Hükümetin birinci maddesi gibi aynıyle kabul edilmiş ve ikinci maddenin (A, B ve Ç) bentleri aynıyle (C) bendi son Gümrük Kanunu esaslarına ve (D)

bendi de Gelir Vergisi hükümlerine göre düzeltilerek kabul edilmişlerdir. Üçüncü ve dördüncü maddeleri aynıyle kabul edilen tasarı arz edilen değişiklikler dairesinde yeniden kaleme alınarak Kamutayın onayına konmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulmuştur.

Başkan V.	Sözcü	
Kastamonu	Kastamonu	Amasya
<i>M. Akalın</i>	<i>M. Akalın</i>	<i>A. K. Yiğitoğlu</i>
Ankara	Ankara	Aydın
<i>M. Eriş</i>	<i>C. Gölet</i>	<i>Gl. R. Alpman</i>
Diyarbakır	Diyarbakır	Edirne
<i>C. Ekin</i>	<i>Ş. Uluğ</i>	<i>M. N. Gündüzalp</i>
Erzinean	İsparta	İstanbul
<i>N. Pekcan</i>	<i>K. Turan</i>	<i>• Dr. A. Adıvar</i>
Kırklareli	Kırşehir	Manisa
<i>Korgl. K. Doğan</i>	<i>Ş. Torgut</i>	<i>F. Kurdoğlu</i>
Niğde	Ordu	Urfa
<i>R. Gürsoy</i>	<i>H. Yalman</i>	<i>A. Akan</i>
	Urfa	
	<i>A. Tekeli</i>	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 13 Şubat 1946 tarihinde kabul edilen ve üye Devletlerin tasdikına sunulan «Birleşmiş Milletlerin Ayrıcalık ve Muafiyetlerine dair Sözleşme» ye Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin katılması hakkındaki Kanun tasarısı

MADDE 1. — Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 13 Şubat 1946 tarihinde kabul edilen «Birleşmiş Milletlerin Ayrıcalık ve Muafiyetlerine dair Sözleşme» ye Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin 2 nci maddede yazılı ihtirazi kayıtlarla katılması onanmıştır.

MADDE 2. — A) Birleşmiş Milletler Teşkilâtında görevlendirilecek Türk vatandaşı kimselerin Askerlik Kanununun 6 nci maddesinin yüklediği askerliklerini yedeksubay veya er olarak yapmış olmaları şartıyla, bunların bundan sonraki yedeklik hizmetlerinde, bu teşkilâtta görevlerinin devamı süresince, yedek subay veya er durumunda bulduklarına göre ertelenmeleri yapılır.

B) Birleşmiş Milletler Teşkilâtının siyasi faaliyeti dışında kalacak ve ticari bir mahiyet arzedecek iş ve teşebbüslerinden elde edilecek gelirler vasıtasız vergi kanunlarımız hükümlerine tâbi tutulur.

C) Gümrük muafiyetinden istifade ile ithal olunan Birleşmiş Milletler Teşkilâtına ait mallar, Türkiye'de satıldığı takdirde, Gümrük Tarife Kanununun 7 nci maddesi gereğince bunlardan Gümrük Resmi ile ithalâta mütaallik diğer vergi ve resimler alınır.

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONU DEĞİŞTİRİŞİ

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 13 Şubat 1946 tarihinde kabul edilen ve üye Devletlerin tasdikına sunulan «Birleşmiş Milletlerin Ayrıcalık ve Muafiyetlerine dair Sözleşme» ye Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin katılması hakkındaki Kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Birleşmiş Milletler teşkilâtında görevlendirilecek Türk vatandaşı kimselerin 1111 sayılı Askerlik Kanununun 6 nci maddesinin yüklediği askerliklerini yedek subay veya er olarak yapmış olmaları şartıyla bunların bundan sonraki yedeklik hizmetlerinde bu teşkilâtta görevlerinin devamı süresince yedek subay veya er durumunda bulduklarına ve Askerlik Kanunundaki usullere göre ertelenmeleri yapılır.

TİCARET KOMİSYONU DEĞİŞTİRİŞİ

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 13 Şubat 1946 tarihinde kabul edilen ve üye Devletlerin tasdikına sunulan «Birleşmiş Milletlerin Ayrıcalık ve Muafiyetlerine dair sözleşme» ya Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin katılması hakkındaki Kanun tasarısı

MADDE 1. — Birleşmiş Milletlerin Genel Kurulunca 13 Şubat 1946 tarihinde kabul edilen «Birleşmiş Milletler Ayrıcalık ve Dokunulmazlıkları» hakkındaki metni bu kanuna bağlı uyuşmaya, bu kanunun 2 nci maddesinde yazılı kayıtlarla katılması onanmıştır.

MADDE 2. — A) Millî Savunma Komisyonunun metni aynen kabul olunmuştur.

B) Hükümetin teklif ettiği metin aynen kabul olunmuştur.

C) Hükümetin teklif ettiği metin aynen kabul olunmuştur.

C) Birleşmiş Milletlerin Türkiye dâhilinde arazi ve gayrimenkul mubayaaları, yabancılar hakkındaki mubayaa şartlarına tâbi olduğu gibi, satın alacağı her türlü mallardan, yurt dışına çıkarılmayıp Türkiye'de istimal ve istihlak edilenler de istihlak ve muamele veya bu nevi mallar üzerine mevzu vergi kanunları hükümlerine tâbidir.

D) Birleşmiş Milletler teşkilâtınca Türkiye dâhilinde görevlendirilecek Türk vatandaşı memurlar, şahsan verecekleri bordrolar üzerinden benzerlerinin tâbi tutulduğu vergilere tâbi tutulur.

E) Türkiye'de kurulacak Birleşmiş Milletlere bağlı milletler-arası teşekküllere, temsilei ve memurlarına, Bakanlar Kurulu

GÜMRÜK VE TEKEL KOMİSYONU DEĞİŞTİRİŞİ

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 13 Şubat 1946 tarihinde kabul edilen ve üye Devletlerin tasdikına sunulan «Birleşmiş Milletlerin Ayrıcalık ve Muafiyetlerine dair Sözleşme»ye Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin katılması hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin i nci maddesi aynen kabul olunmuştur.

MADDE 2. — A) Birleşmiş Milletler teşkilâtında görevlendirilecek Türk vatandaşı kimse lerin 1111 sayılı Askerlik Kanununun 6 nci maddesinin yüklediği askerliklerini yedek subay veya er olarak yapmış olmaları şartıyla bunların bundan sonraki yedeklik hizmetlerinde bu teşkilâttaki görevlerinin devamı süresince yedek subay veya er durumunda bulduklarına ve Askerlik Kanunundaki usullere göre ertelenmeleri yapılır.

B) Birleşmiş Milletler teşkilâtının siyasi faaliyeti dışında kalacak ve ticari bir mahiyet arzedecek iş ve teşebbüslerinden elde edilecek gelirler vasıtasız vergi kanunlarımız hükümlerine tâbi tutulur.

C) Gümrük muafiyetinden istifade ile ithal olunan Birleşmiş Milletler teşkilâtına ait mallar, Türkiye'de satıldığı takdirde Gümrük Tarife Kanununun 7 nci maddesi gereğince bunlardan Gümrük Resmî ile ithalâta mütaallik diğer vergi

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 13 Şubat 1946 tarihinde kabul edilen ve üye Devletlerin tasdikına sunulan «Birleşmiş Milletlerin Ayrıcalık ve Muafiyetlerine dair Sözleşme»ye Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin katılması hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 13 Şubat 1946 tarihinde kabul edilen «Birleşmiş Milletlerin Ayrıcalık ve Muafiyetlerine dair Sözleşme»ye Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin ikinci maddede yazılı ihtirazi kayıtlarla katılması onanmıştır.

MADDE 2. — A) Birleşmiş Milletler teşkilâtında görevlendirilecek Türk vatandaşı kimse lerin 1111 sayılı Askerlik Kanununun altıncı maddesinin yüklediği askerliklerini yedek subay veya er olarak yapmış olmaları şartıyla bundan sonraki yedeklik hizmetlerinde bu teşkilâttaki görevlerinin devamı süresince yedek subay veya er durumunda bulduklarına ve Askerlik Kanunundaki usullere göre ertelenmeleri yapılır.

B) Birleşmiş Milletler teşkilâtının siyasi faaliyeti dışında kalacak ve ticari bir mahiyet arzedecek iş ve teşebbüslerden elde edilecek gelirler vasıtasız vergi kanunlarımız hükümlerine tâbi tutulur.

C) Gümrük muafiyetinden istifade ile yurda sokulan Birleşmiş Milletler teşkilâtına ait mallar, Türkiye'de satıldığı takdirde Gümrük Kanununun «4» nci maddesi gereğince bunlardan Gümrük Vergisi ile girise

Hü.

Ç) Birleşmiş Milletler Teşkilâtının satın alacağı her türlü mamullerden yurt dışına çıkarılmayıp Türkiye'de istimal ve istihlak olunanlar, Muamele Vergisine tâbidir.

D) Birleşmiş Milletler Teşkilâtınca Türkiye dâhilinde görevlendirilecek Türk vatandaşı memurlar, şahsan verecekleri bordrolar üzerinden Kazanç, Buhran, Muvazene ve Hava Kuvvetlerine Yardım Vergileri ile mükellef tutulurlar.

Sözleşmenin 32 nci maddesi gereğince Sözleşmeye katılmamızın tebliği sırasında, yukardaki ihtirazi kayıtlar da resmen bildirilecektir.

MADDE 3. — Bu kanun yayını tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
H. Saka	Başb. Yardımcısı
	Barutçu
Devlet B.	Adalet B.
M. A. Renda	Ş. Devrin
M. Savunma B.	İçişleri B.
Münir Birşel	M. H. Göle
Dışişleri B.	Maliye B.
N. Sadak	H. N. Keşmir
M. Eğitim B.	Bayındırlık B.
Reşat Ş. Sırer	Güleğ
Ekonomi B.	Sa. ve S. Y. B.
C. Ekin	Dr. B. Us
G. ve Tekel B.	Tarım B.
Ş. Adalan	T. Coşkan
Ulaştırma B.	Ticaret Bakanı
Ş. Koçak	M. N. Gündüzalp
	Çalışma B.
	T. B. Balta

Ti. K.

kararıyla bu kanun hükümleri kısmen veya tamamen tatbik olunabilir. Bu takdirde verilecek kararın yayın tarihinden itibaren üç ay içinde Büyük Millet Meclisinin tasdikına arzı mecburidir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

G. ve T. K.

ve resimler alınır.

Ç) « Birleşmiş Milletlerin Türkiye dâhilinde arazi ve gayrimenkul mubayaaları, yabancılar hakkındaki mubayaa şartlarına tâbi olduğu gibi, satın alacağı her türlü mallardan, yurt dışına çıkarılmayıp Türkiye'de istimal ve istihlâk edilenler de İstihlâk ve Muamele veya bu nevi mallar üzerine mevzu vergi kanunları hükümlerine tâbidir.»

D) Birleşmiş Milletler teşkilâtınca Türkiye dâhilinde görevlendirilecek Türk vatandaşı memurlar, vatandaşların tâbi tutulduğu vergilere tâbi tutulur.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncu maddesi aynen kabul olunmuştur.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncu maddesi aynen kabul olunmuştur.

B. K.

terettüp eden diğer vergi ve resimler alınır.

Ç) « Birleşmiş Milletlerin Türkiye dâhilinde arazi ve gayrimenkul mubayaaları, yabancılar hakkındaki mubayaa şartlarına tâbi olduğu gibi, satın alacağı her türlü mallardan, yurt dışına çıkarılmayıp Türkiye'de istimal ve istihlâk edilenler de istihlâk ve muamele veya bu nevi mallar üzerine mevzu vergi kanunları hükümlerine tâbidir.»

D) Birleşmiş Milletler teşkilâtınca Türkiye dâhilinde görevlendirilecek Türk vatandaşı memurlar, vatandaşların tâbi tutulduğu vergilere tâbi tutulur.

Bunlar ücretlerini de, 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununun dördüncü kısmının ikinci bölümündeki hükümlere göre, yıllık beyanname ile bildirirler.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncu maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncu maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLERİN AYRICALIK VE MUAFIYETLERİNE DAİR SÖZLEŞME

Birleşmiş Milletler Asamblesi tarafından 13 Şubat 1946 tarihinde kabul edilmiştir.

Madde — I

Tüzel Kişilik

1 nci Bent — Birleşmiş Milletler Kurulu, tüzel kişiliğe maliktir.

- a) Anlaşmalar yapmaya,
  - b) Taşınır ve taşınmaz malları almaya ve satmaya,
  - c) Dâva açmaya,
- yeterliği vardır.

Madde — II

Mallar, Sermayeler ve Alacaklar.

2 nci Bent — Birleşmiş Milletler Kurulu, malları ve alacakları, buldukları yer neresi ve elinde tutan kim olursa olsun, Kuruldan açıkça vaz geçtiği hususi haller müstesna olmak üzere, adli muafiyetten faydalanırlar. Bununla beraber şurası da mukarrerdir ki, bu feragat yürütme tedbirlerine şâmil olmayacaktır.

3 ncü Bent — Kurulun binaları masuniyeti haizdir. Alacak ve malları, buldukları yer neresi ve elinde tutan kim olursa olsun, arama, herhangi bir maksatla el koyma, zorlama ve kanulaştırma ile diğer her türlü icrai, idari, adli ve tescil tedbirlerinden muafittir.

4 ücü bent — Kurul arşivlerinin ve genel olarak, Kurula ait veya elinde bulunan bütün belgelerin, nerede bulunurlarsa bulunsunlar, masuniyetleri vardır.

5 nci bent — Hiçbir akçalı denetleme, düzenleme ve moratoryuma bağlı olmaksızın:

a) Kurul her türlü sermaye, altın veya dövizi elinde tutabilir ve her nevi para üzerine hesaba malik olabilir,

b) Kurul, alacaklarını, altın veya dövizi bir memleketten diğerine veya bir memleket dâhilinde serbestçe taşıyabilir ve elindeki her nevi dövizi her nevi başka paraya çevirebilir.

6 ncü bent — Birleşmiş Milletler Kurulu, yukardaki 5 nci bent gereğince kendisine tamamiş olan hakların kullanılmasında, bu hakların kısmen veya tamamen kullanılmaması hususunda bir Üye Devletin teşebbüslerini, kendi menfaatlerine zarar vermiyeceğine kanaat getirdiği nispette, nazarı itibara alacaktır.

7 nci bent — Birleşmiş Milletler Kurulunun alacak, gelir ve sair malları:

a) Bütün vasıtasız vergilerden muafittir. Bununla beraber şurası mukarrerdir ki, Kurul, sadece kamu menfaatlerine mahsus hizmetlerin bedellerinden fazla olmayan vergilerden muafiyet istemeyecektir.

b) Birleşmiş Milletler Kurulunun resmî faaliyeti için lüzumlu eşya, ithalât veya ihracat kısıntı ve yasakları ile her nevi Gümrük Vergisinden muafittir. Bununla beraber, şurası mukarrerdir ki, bu şekilde gümrüksüz ve resimsiz olarak şokulan eşya ithal edildiği memlekette satılamayacaktır, meğer ki satış bu memleketin Hükümetince kabul edilmiş şartlar altında yapılmış olsun.

c) Kurulun yayımları ithalât ve ihracat yasakları ve kısıntıları ile her nevi Gümrük Vergisinden muafittir.

8 nci bent — Birleşmiş Milletler Kurulu, prensip itibariyle, taşınır ve taşınmaz malların fiyatları içine giren satış resimleri ile İstihlâk Vergisinden muafiyet isteğinde bulunmıyacaksa da, resmî istimali için yapacağı ve fiyatında bu nevi vergi ve resimlerin dâhil bulunduğu önemli alımlarda üyeler mümkün oldukça bu vergi ve resimlerin indirilmesi veya geri verilmesi için uygun idari tedbirleri alacaklardır.

Madde — III

Ulaştırma kolaylıkları

9 ncu bent — Birleşmiş Milletler Kurulu, her üye Devlet toprakları üzerinde kendi resmî haberleşmeleri için takaddüm hakları, posta tarife ve resimleri, kablogramlar, telgraflar, telsiz telgraf, telefoto, telefon ve diğer haberleşme ile basın ve radyo haberleri basın tarifesi ile ilgili hususlarda, en az, kendisinin diğer her hangi bir Hükümete, bu Hükümetin diplomatik misyonu da dâhil olmak üzere, gösterdiği muamele kadar müsait muamele görür. Kurulun resmî yazışmaları ve diğer resmî haberleşmeleri sansür edilemezler.

10 ncu bent — Birleşmiş Milletler Kurulu, şifre kullanmak ve diplomatik kurye ve çantaların haiz bulunduğu ayrıcalık ve muafiyetlerin ayından faydalanacak olan kurye veya çantalarla haberleşmelerini göndermek ve almak hakkını haiz olacaktır.

Madde — IV

Üye Devletler Temsilcileri

11 nci bent — Birleşmiş Milletler Kurulunun başlıca veya tâli kurumları ve Birleşmiş Milletlerin topladığı konferanslar yanındaki üye devletlerin temsilcileri, görevleri müddetince ve yerlerine gidış veya toplantı yerinden dönüşleri esnasında aşağıdaki ayrıcalık ve muafiyetlerden faydalanırlar :

a) Şahsan tutma veya hapsedilme ve şahsi eşyalarının zoraltı muafiyeti ile, söz ve yazıları dâhil olduğu halde, temsilci sıfatıyla gösterdikleri çalışma hususunda her türlü adli kovalamadan muafiyet;

b) Bilcümle kâğıt ve vesikaların dokunulmazlığı;

c) Şifre kullanmak ve mühürlü çanta ve mektuplar aracılığı ile haberleşmelerde bulunmak veya vesikalar almak hakkı;

d) Görevlerini yaptıkları esnada ziyaret edecekleri veya geçecekleri memleketlerde, her türlü millî hizmet ödevlerinden, yabancılara mahsus kayıt muamelelerinden, göçmenlikle ilgili her türlü kısımlı tedbirlere, kendileri ve eşleri için muafiyet;

e) Para ve kambiyo muamelelerinde, geçici resmî görev sahibi yabancı hükümet temsilcilerine tanınmış olan kolaylıklar;

f) Şahsi eşyaları için diplomasi memurlarına tanınmış olan muafiyet ve kolaylıklar;

g) Keza, yukarıdakilere aykırı düşmeyen, ve diplomasi memurlarının faydalanmakta oldukları sair ayrıcalık, muafiyet ve kolaylıklar. (Şahsi eşyaları arasında bulunmayan ithalât maddeleri için Gümrük veya İstihlâk vergileri veya satış resimlerinden muafiyet istemek hakkından gayri).

12 nci bent — Birleşmiş Milletlerin başlıca ve tâli kurumları ile kurul tarafından toplanan konferanslardaki üyelere, görevlerini yaparlarken tam bir bağımsızlık ve söz serbestliği sağlamak amacı ile, görevlerini yaptıkları sırada, gösterdikleri çalışma, söyledikleri sözler ve yazdıkları yazılarla ilgili hususlarda tanınmış olan adli muafiyet, bunların üye Devletlerin temsileiliği safatı nihayet bulduktan sonra dahi devam edecektir.

13 ncü bent — Her hangi bir verginin alınması ödevinin bir yerde muhüm bulunması işine bağlı olduğu hallerde, Birleşmiş Milletlerin başlıca veya tâli kurumlarında veya kurulun toplandığı konferanslarda bulunan üye Devlet temsilcilerinin görevlerini yapmak üzere bir üye Devlet ülkesinde buldukları müddetler, ikamet müddeti olarak sayılmıyacaktır.

14 ncü bent — Üye Devletler temsilcilerine, ayrıcalık ve muafiyetler kendi şahsi menfaatleri için değil, Kurulla ilgili görevlerini tam bir badevlet, kendi görüşüne göre muafiyetin, adalete tanınmış bulunmaktadı. Binaenaleyh her üye bağımsızlık içinde yapmalarını sağlamak amacı ile tüm yerine getirilmesine engel olduğu veya uğrunda tanındığı amaca zarar gelmeksizin kaldırılabilir. Bütün hallerde, temsilcisinin muafiyetini kaldırmak kendisi için sadece bir hak değil, bir ödevdir.

15 nei Bent — 11. 12. ve 13 neü bentler hükümleri, bir temsilcinin, uyruğu olduğu, temsilciğini yaptığı veya yapmış olduğu bir devletin makamları karşısında bulunması halinde, uygulanamaz.

16 nei Bent — Bu maddede sözü geçen «temsilciler» tâbirine bütün murahhaslar, murahhas yardımcıları, müşavirler, teknik uzmanlar ve heyet kâtipleri dâhil teiâkki olunmuştur.

Madde — V

Memurlar

17 nei Bent — İşbu madde ile VII nei maddenin, haklarında uygulanacağı memur sınıflarını Umumi Kâtip belirtecektir. Umumi Kâtip bu hususa dair hazırladığı listeyi Genelkurula sunacak ve mütaakiben bütün üye devletler hükümetlerine bildirecektir. Bu sınıflara dâhil memurların adları muayyen zamanlarda üye devletler hükümetlerine bildirilecektir.

18 nei Bent — Birleşmiş Milletler Kurulu memurları:

a) Resmî sıfatla, söz ve yazıları da dâhil olduğu halde, gösterdikleri çalışma hususunda adli muafiyetten faydalanacaklardır.

b) Birleşmiş Milletler Kurulu tarafından ödenen ücret ve maaş üzerinde her türlü vergiden muaf tutulacaklardır.

c) Millî hizmetle ilgili her türlü ödevden muaf tutulacaklardır.

d) Kendileri, eşleri ve beslemekle ödevli buldukları aile üyeleri, göçmenliği kısan tedbirlerle, yabancıların kayıt işlemlerine bağlı olmayacaklardır.

e) Kambiyo kolaylıklarından, ilgili hükümet yanında akredite bulunan diplomatik mümessiliklerin eşit deercedeki memurlarının ayrıcalıkları kadar faydalanırlar.

f) Kendileri, eşleri ve beslemekle ödevli buldukları aile üyeleri, milletlerarası buhran zamanlarında diplomasi memurlarına tanınmış bulunan memlekete dönüş kolaylıklarından faydalanacaklardır.

y) Görevlerine yeni başlayacakları memlekete eşya ve mobilyalarını gümrüksüz ve resimsiz olarak sokmak hakkında faydalanacaklardır.

19 neu Bent — Umumi kâtip ve bütün umumi kâtip yardımcıları, kendileri için olduğu gibi eşleriyle ergin olmayan çocukları için de, 18 nei bentte anılan ayrıcalık ve muafiyetlerden başka, milletlerarası hukuka uygun olarak, diplomatik temsilcilerin ayrıcalık, muafiyet ve kolaylıklarından faydalanırlar.

20 nei Bent — Ayrıcalık ve muafiyetler sadece Birleşmiş Milletlerin yararma olmak üzere memurlara tanınmış olup onların şahsi menfaatleri için verilmiş değildir. Genel Sekreter, kendi görüşüne göre, muafiyetin, adaletin yerine getirilmesine engel olduğu veya uğrunda tanındığı amaca zarar gelmeksizin kaldırılabilceği düşüncesinde bulunduğu bütün hallerde bir memurun muafiyetini kaldırabilecek ve bunu yapmakla ödevli olacaktır. Umumi Kâtip hakkında muafiyeti kaldırmak kararını vermeye Güvenlik Konseyi yetkilidir.

21 nei Bent — Birleşmiş Milletler Kurulu işbu maddede sayılan ayrıcalık, muafiyet ve kolaylıkların yol açabileceği kötüye kullanma hallerini önlemek, polis tüzüklerine uymayı sağlamak ve adaletin iyi tarzda yerine getirilmesini kolaylaştırmak amacı ile, her zaman, üye devletlerin yetkili makamları ile işbirliği yapacaktır.

Madde — VI

Birleşmiş Milletler Kurulu adına görevle yolculuk eden uzmanlar

22 nei Bent — V nei maddede anılan memurlardan gayri uzmanlar, Birleşmiş Milletler Kurulu için görevlerde buldukları sırada, yolculuk müddeti de dâhil olduğu halde görevleri süresince, ödevlerini tam bir bağımsızlık içinde yapmaları için zaruri bulunan ayrıcalık ve muafiyetten faydalanırlar. Bu arada hassaten aşağıdaki ayrıcalık ve muafiyetlerden faydalanırlar :

- a) Şahsan tutma veya hapisolma ve şahsi eşyalarının zor alımından muafiyet,
- b) Sözleri ve yazıları da dahil olduğu halde görevleri esnasında gösterdikleri çalışma hususundaki her türlü adli muafiyet. Bu muafiyet, sözü geçen kimseler Birleşmiş Milletler Kurulu için ödev görmeleri nihayet bulduktan sonra dahi devam edecektir,
- c) Biletle kâğıt ve vesikaların dokunulmazlığı,
- d) Birleşmiş Milletler Kurulu ile yapacakları haberleşmelerde şifre kullanmak, vesikalar ve mühürlü çantalar veya kurye eliyle muhabere etmek hakkı,
- e) Para ve kambiyo mevzuatı hususunda, geçici resmî görev sahibi yabancı Hükümet temsilcilerine tanınmış olan kolaylıkların aynı,
- f) Şahsi eşyaları için diploması memurlarına tanınmış olan muafiyet ve kolaylıklar.

23 nci bent — Ayrıcalık ve muafiyetler Birleşmiş Milletler Kurulunun yararına olmak üzere uzmanlara tanınmış olup kendi şahsi menfaatleri için verilmiş değildir. Umumi Kâtip kendi görüşüne göre, muafiyetin, adaletin yerine getirilmesine engel olduğu veya Kurulun menfaatlerine zarar gelmeksizin kaldırabileceği kanaatinde bulunduğu bütün hallerde bir uzmana tanınmış olan muafiyeti kaldırabilecek ve bunu yapmakla ödevli olacaktır.

Madde — VII.

Birleşmiş Milletlerin vereceği lesepaseler

24 nci bent — Birleşmiş Milletler Kurulu, memurlarına lesepaseler verebilecektir. Bu vesikalar, 25 nci bent hükümleri göz önünde tutulmak suretiyle Üye Devletler makamları tarafından muteber yolculuk vesikası olarak tanınacak ve kabul edileceklerdir.

25 nci bent — Kurul hesabına seyahat ettiklerini gösteren bir belge ile birlikte yukarıda bahis konusu lesepase hâmil memurlar tarafından yapılacak vize talepleri (Vizeye ihtiyaç hâsıl olduğu takdirde) en kısa zamanda incelenecektir. Bundan başka, bu lesepase hâmillerine çabuk yolculuk kolaylıkları gösterilecektir.

26 nci bent — 25 nci bentte anılanların benzeri kolaylıklar uzmanlara ve Birleşmiş Milletler lesepasesi hâmil olmamakla beraber, Kurul hesabına yolculuk ettiklerini açıklayan bir vesika hâmil diğer kimselere de tanınacaktır.

27 nci bent — Kurul hesabına yolculuk eden ve Kurul tarafından verilmiş bulunan lesepaseyi hâmil Umumi Kâtip yardımcıları ve müdürler, diplomatik temsilciler ile aynı kolaylıklardan faydalanırlar.

28 nci bent — İşbu madde hükümleri, Anlaşmanın 63 nci maddesi gereğince, uzmanlık kurumlarının Kurulla olan münasebetlerini belirten anlaşmalarda bu hususa dair bir hüküm bulunduğu takdirde, bu kurumlara bağlı eşit derecedeki memurlara da uygulanabilir.

Madde — VIII

Uyuşmazlıkların çözülmesi

29 ncu bent — Birleşmiş Milletler Kurulu aşağıdaki uyuşmazlıklar için çözüme şekilleri dermiş olacaktır :

- a) Kurulun dâhil bulunacağı sözleşme veya hususi hukuk işleriyle ilgili uyuşmazlıklar;
- b) Resmî sıfatı dolayısıyla muafiyetten faydalanan ve bu muafiyeti Umumi Kâtipliğe kaldırılmamış bulunan bir kurul memurunun methaldar olduğu uyuşmazlıklar.

30 ncu Bent — Taraflar, muayyen bir halde, başka bir çözüme şekline başvurmakta anlaşmadıkları takdirde, işbu Sözleşmenin uygulanmasına ve yorumlanmasına dair bütün uyuşmazlıklar Milletlerarası Adalet Divanına sunulacaktır. Bir üye devletle Birleşmiş Milletler Kurulu arasında uyuşmazlık çıkması halinde, Anlaşmanın 96 nci ve Divan Statüsünün 65 nci maddelerine uygun olarak, ortaya çıkan her hukuki mesele hakkında, istişari oy istenecektir. Divanın oyu, taraflarca katî olarak kabul edilecektir.

Nihai Madde

31 nci Bent — İşbu Sözleşme, katılmaları için Birleşmiş Milletler Kuruluna üye bütün devletlere sunulmuştur.

32 nci Bent — Katılma, Birleşmiş Milletler Umumi Kâtibine hususi bir vesika tevdi suretiyle vukubulacak ve Sözleşme, her üye devlet için, ke idisi tarafından tevdi edilen katılma vesikasının teslim tarihinden başlayarak yürürlüğe girecektir.

33 ncü Bent — Umumi Kâtip, her katılma vesikası tesliminden bütün üye devletleri haberdar edecektir.

34 ncü Bent — Şurası mukarrerdir ki, her hangi bir üye devlet tarafından katılma vesikası teslim edildikten sonra, bu devletin, işbu Sözleşme hükümlerini, kendi kanunları gereğince, uygulamak durumunda bulunması gerekir.

35 nci Bent — İşbu Sözleşme, Birleşmiş Milletler Kurulu ile katılma vesikasını tevdi eden her üye devlet arasında, bu üye devlet kurulun üyesi kaldığı müddetçe veya Genel Kurul tarafından tekrar gözden geçirilmiş olan bir genel Sözleşme onanıp da adı geçen üye devlet bu son Sözleşmeye katılıncıya kadar, yürürlükte kalacaktır.

36 nci Bent — Umumi Kâtip, bir veya birkaç üye devletle işbu Sözleşme hükümlerinin, bu üye devlet veya devletlerce uygulanma şeklini tesbit eden ek anlaşmalar yapabilecektir. Bu ek anlaşmalar, her defasında, Genel Kurulun tasvibine sunulacaktır.

